

A HIVATALOS STATISZTIKA

- Az Európai Statisztikai Gyakorlati Kódex 15 alapelve:
 - Intézményi környezet: szakmai függetlenség, felhatalmazás adatgyűjtésre, megfelelő erőforrások, minőség, adatvédelem, pártatlanság és objektivitás.
 - Statisztikai folyamatok: megalapozott módszertan, megfelelő statisztikai eljárások, az adatszolgáltatók terheinek csökkentése, költséghatékonyság.
 - Statisztikai termékek: relevancia, pontosság és megbízhatóság, időszerszerűség, koherencia és összehasonlíthatóság, hozzáférhetőség és érthetőség.
- A KSH országos összeírásai:
 - népszámlálás (tíz évente)
 - mikrocenzus (tíz évente)
 - agrárcenzus (2-3 évente)
 - általános mezőgazdasági összeírás (tíz évente)
 - lakossági egészségfelmérés (öt évente)
 - háztartások fogyasztása, életkörülményei (évente)
 - munkaerő-felmérés (negyedévente)

A Kormány [T/12924.](#) számú, a hivatalos statisztikáról szóló törvényjavaslatának célja az Európai Unió [2015/759.](#) számú rendeletének való megfelelés, illetve az Európai Statisztikai Gyakorlati Kódex alapelvei érvényesülésének biztosítása, a Nemzeti Statisztikai Gyakorlati Kódex kidolgozásával.

Az Európai Statisztikai Rendszer (ERS)

Az Európai Unióban az egyes közösségi szakpolitikákra vonatkozó döntések előkészítéséhez, tervezéséhez és végrehajtásához megbízható és összehasonlítható adatokra van szükség, melyek a tagállamok felől érkeznek. Az ERS feladata, hogy a nemzeti adatok harmonizálásával biztosítsa az egyes tagállamok statisztikai hivatalai, hatóságai illetve az Európai Bizottság közötti együttműködést.

Eurostat

Az [Eurostat](#) az Európai Unió statisztikai hivatala, 1958-tól az Európai Bizottság egyik főigazgatósága. A luxemburgi székhelyű hivatalt 1953-ban hozták létre, a Szén- és Acélközösség intézményeként. Fő feladata, hogy harmonizált és megbízható adatokkal segítse más főigazgatóságok munkáját, illetve a Bizottságot és más uniós szerveket a döntéshozatalhoz (előkészítéshez, végrehajtáshoz) szükséges adatokkal lássa el.

Az Eurostat nem gyűjt adatokat, hanem a tagállamok statisztikai hatóságai által összegyűjtött, ellenőrzött és kielемzett adatokat egységesíti, harmonizálja (ezáltal biztosítva azok összehasonlíthatóságát) és felhasználásra hozzáférhetővé teszi. Az egyetlen nemzetközi szerv, mely európai szintű adatokat szolgáltat.

AZ EURÓPAI STATISZTIKA GYAKORLATI KÓDEXE

Az Európai Bizottság a [Kódexet](#) az európai statisztikák minőségének biztosítása céljából hozta létre, többek közt azzal a céllal, hogy egységes követelményeket fogalmazzon meg az európai statisztikák fejlesztői, előállítói és terjesztői számára. A szabályzat az Európai Bizottság ajánlasként 2005. május 25-én jelent meg. Az Európai Statisztikai Rendszer Bizottsága (ESRB) 2011 szeptemberében felülvizsgálta és jóváhagyta a Gyakorlati Kódex aktualizált változatát. Ezzel párhuzamosan az ESRB elfogadta a Minőségbiztosítási Keretrendszert (Quality Assurance Framework) is, amely iránymutatásként szolgál a Gyakorlati Kódex végrehajtásához. A Gyakorlati Kódex elvei a Minőségbiztosítási Keretrendszerrel és a Minőségügyi értelmező szótárral (Quality Glossary) együtt az ESR közös minőségügyi keretrendszerét alkotják. A Gyakorlati Kódex az európai statisztikai rendszer (ESR) intézményei számára határoz

meg követendő elveket. Az elvek három főbb területet fednek le:

- az intézményi környezetet,
- a statisztikai folyamatokat és
- a statisztikai termékeket.

A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL ELLENŐRZÉSE

Az európai statisztikai hivatalok első auditjára 2006-2008-ban került sor. Az audit elsősorban azt vizsgálta, hogy a nemzeti statisztikai hivatalok és az Eurostat milyen előrehaladást ért el Gyakorlati Kódex elveinek a végrehajtásában az intézményi környezet és a tájékoztatási tevékenység terén.

A KSH második, legutóbbi auditjára 2015. május 4-8. között került sor. Mint minden nemzeti hatóságnál, a KSH esetében is a Gyakorlati kódexnek való megfelelést, mint elsődleges szempontot vizsgálták az auditorok.

A jelentés szerint a statisztikára vonatkozó elsődleges jogszabály (a Statisztikáról szóló [1993. évi XLVI. törvény](#)) jelentős módosításokra szorul, mivel többek között nem tér ki a fontos európai alapelvek és intézményi megoldások mindegyikére.

A KSH adatszolgáltatási kötelezettsége a következő szervezetek fele:

- az államhatalom és a közigazgatás szervei,
- az egyesületek,
- az érdekképviselőket,
- a helyi önkormányzatok,
- a köztestületek,
- a tudományos szervezetek,
- a gazdasági szervezetek,
- a lakosság,
- a hírközlő szervek,
- a nemzetközi szervezetek.

Az ajánlások elsősorban az irányítás, a koordináció és a minőségmenedzsment és felhasználó-orientáltság témakör köré csoportosultak.

A STATISZTIKAI SZOLGÁLAT SZERVEI ÉS FELADATAI

A statisztikáról szóló [1993. évi XLVI.](#) számú törvénynek megfelelően a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervek a következők:

- a Központi Statisztikai Hivatal (KSH);
- a minisztériumok; az Országos Bírósági Hivatal elnöke;
- a Legfőbb Ügyészség;
- a Magyar Nemzeti Bank;
- a Gazdasági Versenyhivatal;
- a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal;
- a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal;
- az agrárpolitikáért felelős miniszter irányítása alatt álló, gazdasági elemzésekkel foglalkozó intézet.

A KSH a fent felsorolt szervektől, azok statisztikai tevékenységéről tájékoztatást kérhet, és ezen szervek a kért tájékoztatást kötelesek megadni.

A statisztika feladata és célja

A statisztika feladata és célja, hogy valóságghű, tárgyilagos képet adjon

- a társadalom,
- a gazdaság,
- a tulajdonviszonyok,
- a környezet állapotáról és változásairól

az államhatalmi és a közigazgatási szervek, valamint a társadalom szervezetei és tagjai számára.

A statisztika közhatalmi tevékenységébe tartozik az adatok statisztikai módszerekkel történő felvétele, feldolgozása, tárolása, átadása, átvétele, elemzése, szolgáltatása, közzélése és közzététele.

ORSZÁGOS ÖSSZEÍRÁSOK

Népszámlálás

A KSH népesség adatainak összeírása céljából időszakonként (általában tízévenként) [népszámlálást](#) végez. Végrehajtásáról mindig, az azt megelőző években külön törvény rendelkezik. Legutóbb 2011-ben tartottak Magyarországon népszámlálást, a 2011. évi népszámlálásról szóló [2009. évi CXXXIX. törvény](#) alapján. A 2011. évi népszámlálás azért is volt különleges, mert az Európai Unió összes országában első alkalommal, kötelezően ugyanabban az évben tartottak népszámlálásokat.

További országos összeírások

1. ábra: A népszámlálások főbb adatai, 1980 - 2011

Mutató/a népszámlálás éve	1980	1990	2001	2011
Lakónépesség (ezer fő)	10 709	10 375	10 198	9 938
Gyermekkorúak száma (0–14 éves, ezer fő)	2 341	2 131	1 695	1 448
Aktív korúak száma (15–59 éves, ezer fő)	6 538	6 284	6 422	6 159
Időskorúak száma (60–X éves, ezer fő)	1 830	1 960	2 082	2 331
Az érettségizettek aránya a 18 évesnél (%)	17,3	19,9	26,7	31,3
A diplomások aránya a 25 éves és idősebbeknél (%)	6,5	10,1	12,6	19
A gazdaságilag aktív népesség száma (ezer fő)	5 069	4 653	4 106	4 511
Az inaktív népesség száma (ezer fő)	2 202	2 658	3 306	2 950
Az eltartott népesség száma (ezer fő)	3 438	3 063	2 786	2 477
Az eltartott népesség aránya (%)	32,1	29,5	27,3	24,9
Háztartások száma (ezer)	3 719	3 890	3 863	4 106
Családok száma (ezer)	3 028	2 896	2 869	2 713
Lakásállomány (ezer db)	3 542	3 853	4 065	4 390
A vízvezetékkel ellátott lakások száma (ezer db)	2 268	3 210	3 684	4 245

Forrás: Infoszolg./KSH [Népszámlálás 2011.](#)

Mikrocenzus: Magyarországon 1960 óta tartanak mikrocenzust azaz két népszámlálás közötti, mintavételes kis népszámlálást.

A mikrocenzus az ország területén lévő lakások – matematikai statisztikai módszerrel kiválasztott – két százalékát és az azokban lakó személyeket érinti. Az adatfelvétel az ország 847 városára illetve községére terjed ki, melynek során mintegy 83 ezer lakás és az azokban lakó személyek kerülnek összeírásra. A legutóbbi mikrocenzus minden eddiginél nagyon mintavétellel dolgozik, és épp jelen összeállítás készítése idején – 2016. október 1. és november 8. között – zajlik. Az összeírás az ország 2148 településén mintegy 440 ezer címen történik, ez a magyar háztartások 10 százalékát jelenti.

Agrárcenzus: a legutóbbi 2013-ban készült. Az összeírás célja, hogy nyomon kövesse a mezőgazdaság szerkezetében bekövetkezett változásokat, illetve pontos és hiteles adatokkal szolgáljon a hazai gazdaságirányítás, az EU és a gazdálkodók részére.

A rendszeresen (évente illetve 2-3 évente) lefolytatott statisztikai adatgyűjtések 1868 óta mérnek fel Magyarország mezőgazdaságának egy-egy szeletét.

Általános mezőgazdasági összeírás (ÁMÖ): több, mint 2 millió háztartást érint az ország összes településén. Az összeírás célja, hogy átfogó képet adjon a magyar mezőgazdaság folyamatairól, jelenlegi szerkezetéről és az ágazat szereplőinek helyzetéről. Legutóbb 2010-ben tartottak.

Lakossági egészségfelmérés: legutóbb 2014-ben volt, az Európai Lakossági Egészségfelmérés (ELEF) keretében. Korábban az Országos Lakossági Egészségfelmérés (OLEF) teremtett lehetőséget arra, hogy részletesen vizsgálják:

- az egészséget befolyásoló életmódbeli tényezőket;
- a társadalmi tényezőket;
- a lakosság egészségügyi ellátórendszerrel való elégedettségét.

2008 óta a lakosság egészségfelmérése nemzetközi keretekben zajlik, így az Eurostat felügyeletével és egységes nemzetközi szabályozással összehangolt adatgyűjtés folyik az EU országokban. A felmérést öt évenként végzik.

Lakossági adatgyűjtés: véletlenszerűen kiválasztott háztartások, önkéntes és névtelen, melynek fajtái:

- a háztartások fogyasztása - naplóvezetés (évente, 18 ezer, véletlenszerűen kiválasztott háztartásban);

- a háztartások életkörülményei (évente, 13 ezer véletlenszerűen kiválasztott háztartás)
- munkaerő-felmérés (negyedévente, körülbelül 36 ezer háztartásban).

Háztartások fogyasztása és életkörülményei: a háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel (HKÉF) a lakosság életkörülményeinek és a fogyasztási szokásainak feltárására irányul.

Az adatok tájékoztatást nyújtanak a háztartások

- gazdasági helyzetéről,
- jövedelmi viszonyairól,
- fogyasztási és
- megtakarítási szokásairól,
- eladósodottságának okáról és mértékéről.

Források:

- [1993. évi XLVI törvény](#) a statisztikáról
- [Az Európai Statisztika Gyakorlati Kódexe](#)
- Az EP és a Tanács (EU) [2015/759 rendelete](#) (2015. április 29.) az európai statisztikákról szóló 223/2009/EK rendelet módosításáról
- Az EP és a Tanács [223/2009/EK rendelete](#) (2009. március 11.) az európai statisztikákról
- [Jelentés](#) a magyar statisztika európai uniós auditjáról, 2015. július
- KSH [honlapja](#)
- A [2005. évi mikrocenzus](#)
- [KSH agrárcenzusok](#)